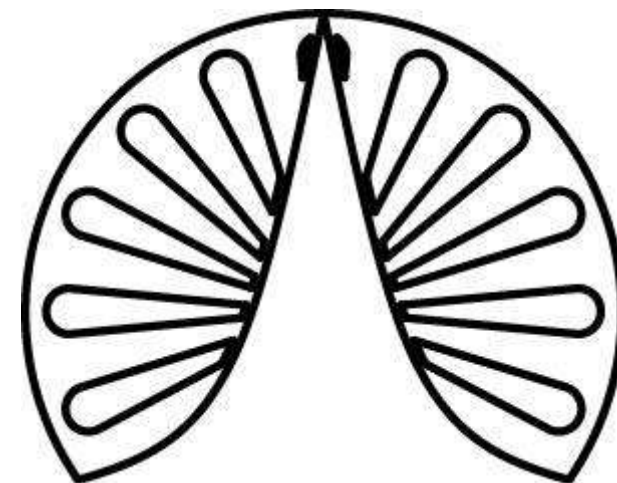

Asociace romských představitelů Libereckého kraje, z. s.

Zpráva o stavu romské menšiny

za rok 2017

ARPLK
31.3.2018

KHETANE

BARIKANE

ROMA

KHETANE

BARIKANE

ROMA

Obsah

Úvodní slovo	1
Základní pojmy	2
Rozdělení městských čtvrtí.....	3
Rozdělení kategorií pro integraci romské menšiny	4
Rozpětí počtu Romů v oblasti.....	4
Mapa.....	5
Charakteristika problémových lokalit.....	6
Celkové informace o situaci ve městě Liberec	7

Vážený čtenáři,

tímto dokumentem je Ti předkládána Analýza o stavu romském menšiny ve městě Liberec za rok 2017. Je to vůbec prvně, kdy svou proaktivní iniciativou město napomohlo tomu, aby do tohoto sčítání byla zapojena romská menšina, která celou tuto zprávu zpracovala prostřednictvím Asociace romských představitelů Libereckého kraje, z. s.

Při studiu této analýzy měj na paměti, že se jedná o kvalitativní data, která by neměla být nijak zneužita. Měla by být použita pouze pro informativní účel a jako podpora státní správy a místní samosprávy pro správné nastavení dotačních titulů.

Nezapomínej, že pokud je někde identifikován určitý problém týkající se romské menšiny, **neříká to, že zahrnuje všechny Romy zde žijící**. Tento problém se tu ale v jisté míře vyskytuje a je potřeba jej řešit.

Samotná analýza se odvíjela od rozdělení města na jeho městské čtvrti.

Tým ARPLK

Charakteristika problémových čtvrtí

V analýze není také opomenut hlubší popis situace v problémových oblastech. Celá analýza se poté ve větší či menší míře přesouvá ke zhodnocení celkové situace v obci. Dotýká se především oblastí:

- a) základní údaje o situaci romské menšiny v Liberci,
- b) politika a integrace Romů,
- c) Romové a oblast vzdělání,
- d) Romové a oblast zaměstnanosti/nezaměstnanosti,
- e) Romové a bytová politika,
- f) Romové a sociální služby,
- g) Romové a zdraví,
- h) bezpečnostní situace Romů,
- i) romská kultura, jazyk a literatura.

Cíl analýzy

Prostřednictvím analýzy je především důležité dosáhnout toho, aby informace o romské komunitě přicházely zevnitř této komunity, nikoli byly odhadovány na základě plytkých pozorování. Důležité je také touto zprávou představení problémových oblastí tak, aby další subjekty mohly efektivně nastavit svou činnost v rámci práce s romskou komunitou. Jedná se například o správné nastavení dotačních titulů.

Úvod

Podklady do Zprávy o stavu romské menšiny za obec Liberec jsou zpracovány poněkud jiným způsobem, než tomu bylo doposud. Především její tvůrci vycházejí ze znalostí místní romské komunity. Celý tento proces je podpořen případnými osobními návštěvami Romů. Pouze tímto (zdá se prozatím jediným) unikátním způsobem je možné utvářet kvalitní závěry o stavu romské komunity.

Při úvodu do samotné analýzy není možné opomenout pojem integrace. Ta je v tomto smyslu chápána spíše jako participace Romů na veřejném dění a dalších aktivitách, které ovlivňují jejich život. Je to také z toho důvodu, že sami Romové často pojem integrace odmítají nebo se různě rozcházejí v jeho výkladu.

Oblast analýzy

Analýza je prováděna **pouze** na území města Liberce, v městských čtvrtích či obvodech. Důvodem je určitá homogenita Romů žijících v určitých čtvrtích.

Mapa

Součástí analýzy je také mapa výše zmíněných oblastí, jako vizualizace obce z výšky. Zde jsou zaneseny bezproblémové i problémové oblasti. Jednotlivé nejpálčivější problémy jsou rozlišeny barevně. Celková analýza je totiž prováděna dle jednotlivých městských čtvrtí s možností sloučení několika čtvrtí do větších územních celků – s přihlédnutím ke zdejšímu charakteru místní romské komunity. Obsahuje také rozpětí počtu romských obyvatel v dané oblasti.

Základní pojmy

Rozpětí počtu = číselné rozpětí počtu Romů žijících v dané oblasti

Oblast = spojení několika městských čtvrtí (a/nebo obvodů) v jeden větší homogenní celek

Bytová politika = stav na trhu nemovitostí, dostupnost komerčního bydlení, stav ubytoven či možnosti využití veřejné pomoci (města)

Romská identita = roztržštění romské komunity, neschopnost sebeidentifikace (Rom/Cikán), disfunkční rodinné vazby

Sociální vyloučení = sociálně vyloučené osoby (či jím ohrožené) a sociálně vyloučené domy – **nikoli lokality**

Rozdělení městských čtvrtí

Číslo čtvrti	Název městské čtvrti	Číslo čtvrti	Název městské čtvrti
1	Staré město	19	Horní Hanychov
2	Nové město	20	Ostašov
3	Jeřáb	21	Rudolfov
4	Perštýn	22	Horní Suchá
5	Kristiánov	23	Doubí
6	Rochlice	24	Pilínkov
7	Horní Růžodol	25	Vesec
8	Dolní Hanychov	26	
9	Janův Důl	27	
10	Františkov	28	Hluboká
11	Růžodol I	29	Kunratice
12	Staré Pavlovice	30	Vratislavice nad Nisou
13	Nové Pavlovice	31	Krásná Studánka
14	Ruprechtice	32	Radčice
15	Starý Harcov	33	Machnín
16	Nový Harcov	34	Bedřichovka
17	Kateřinky	35	Karlovy pod Ještědem
18	Karlínky	36	

Části města, které byly dle svého podobného charakteru sloučeny do společně posuzovaných oblastí:

- Horní Harcov a Kunratice,
- Horní a Dolní Hanychov,
- Karlínky, Ostašov, Horní Suchá a Karlov pod Ještědem,
- Staré a Nové Pavlovice,
- Jeřáb, Janův Důl a Františkov,
- Staré a Nové město, Perštýn a Kristiánov.

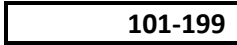

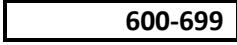

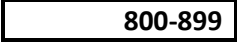
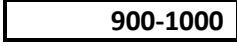
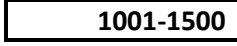

Rozdělení kategorií pro integraci romské menšiny

	Bytová politika		Sociálně patologické jevy
	Nedostatek volnočasových aktivit pro mládež		Drogy a návykové látky, kriminalita
	Nutnost podpory fungování rodiny		Romská identita
	Soužití s majoritou		Nedostatek sociálních služeb
	Obchod s chudobou		Nezaměstnanost
	Sociální vyloučení		Bez problémů

4

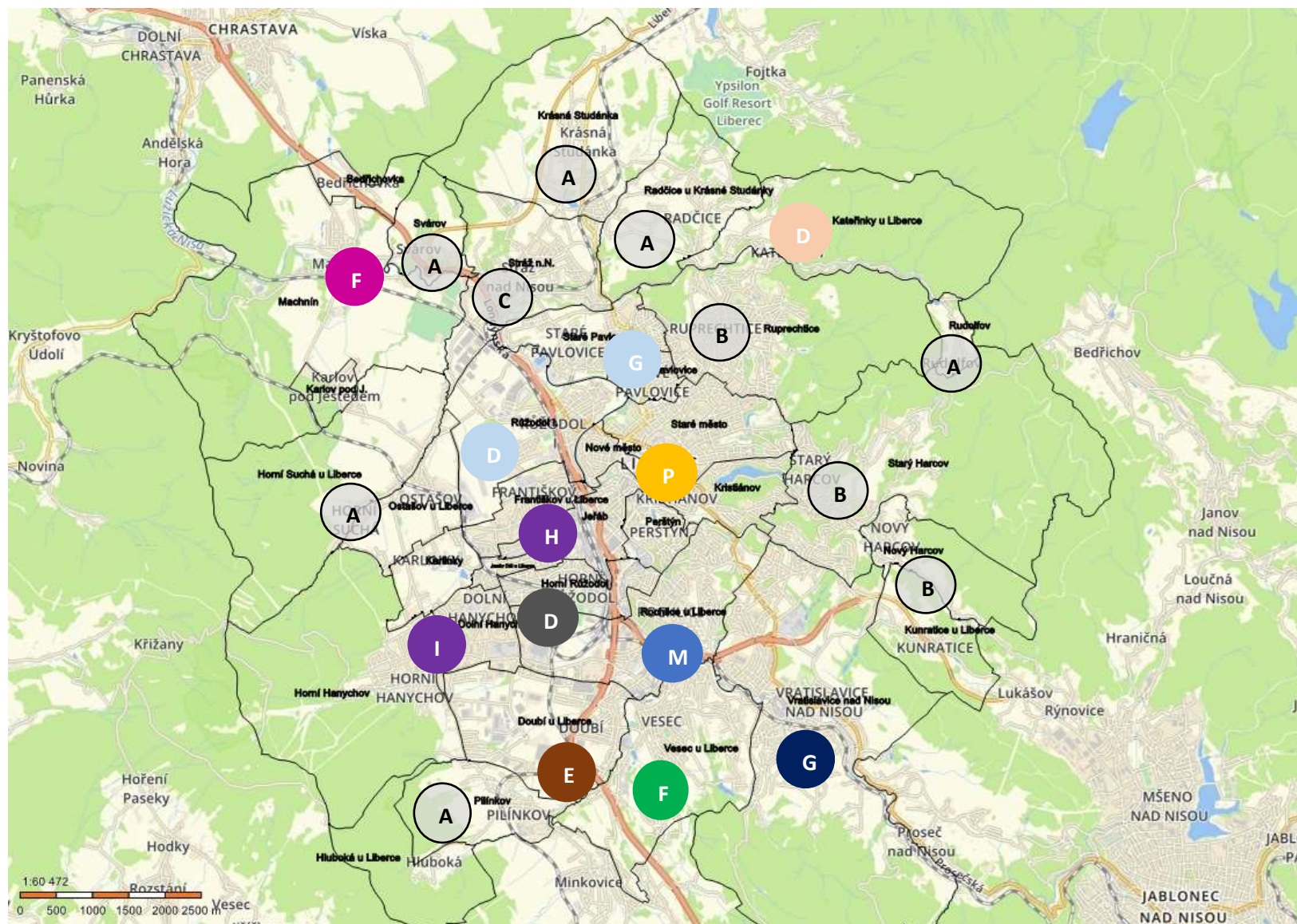
Rozpětí počtu Romů v oblasti

 1-50	A	 51-100	B	 101-199	C
 200-299	D	 300-399	E	 400-499	F
 500-599	G	 600-699	H	 700-799	I
 800-899	J	 900-1000	K	 1001-1500	L
 1501-2000	M	 2001-2500	N	 2501-3000	P

Mapa

Charakteristika problémových lokalit

Vratislavice nad Nisou

Nejpalčivějším problémem nečleněného města Vratislavice nad Nisou je především bytová politika, přesněji nedostatek nemovitostí, které by sloužily jako kvalitní prostor pro život Romů. Evidovány jsou v této oblasti 3 ubytovny, které slouží jako alternativa běžnému nájemnímu bydlení. V menší míře se zde také vyskytuje kriminalita především v podobě krádeží, což je dáno také odlehlostí lokality. Na druhou stranu je ovšem nutné říci, že část Vratislavic nad Nisou je zcela bez problémů.

Vesec

Vesec patří k okrajovým částem města, tedy z logiky věci vyplývá, že zde může bujet podhoubí pro různé sociálně patologické jevy. Počínaje krádežemi, nevyhovujícím bydlením představovaným ubytovnami a konče nedostatkem volnočasových aktivit pro děti a mládež. Je tedy zřejmé, že tyto skutečnosti nejvíce znemožňují soužití Romů s majoritní společností protnané nedostatkem zájmu problémy řešit.

Doubí

Tato městská čtvrť je svým charakterem dosti podobná Vesci. Problémové soužití s majoritou je ale významně doprovázeno drogami a kriminalitou představovanou především lichvou. Již existující dluhové zadlužení znesnadňuje Romům přístup ke kvalitnímu bydlení a vzniká zde tak prostor pro obchod s chudobou. Identifikovány jsou tu i sociálně vyloučené domy.

Horní Růžodol

V této oblasti se soustřeďuje větší počet vzdělávacích institucí, vyskytuje se zde v určité míře záškoláctví dětí a mládeže. Vedle toho zde také byla identifikována větší míra nezaměstnanosti. Dříve bylo v Horním Růžodole horší dopravní spojení, dnes je místní dostupnost na dobré úrovni.

Rochlice

Rochlice je jedna z městských čtvrtí, ve které se nachází největší liberecké sídliště. V této souvislosti zde také žije větší počet Romů. Jelikož se nachází v blízkosti centra města je zde především důležitá podpora romské identity, fungování rodiny a vytváření volnočasových aktivit pro děti a mládež. Na sídlišti Broumovská je nedostatek volnočasových aktivit (pro celou rodinu) – jinak je toto sídliště bez významných problémů.

Kateřinky

Okrajová část města, kde se lokálně vyskytuje problém s drogami a návykovými látkami.

Staré a Nové Pavlovice

Lokálně se zde vyskytují sociálně vyloučené domy společně s vyšší mírou nezaměstnanosti.

Jeřáb, Janův Důl a Františkov

V této oblasti bydleli Romové již historicky, kde se více či méně vyskytovaly různé problémy. Toto bydlení se vyznačovalo značnou kvalitou, dnes je zde možné najít mnoho sociálně vyloučených domů.

Celkové informace o situaci ve městě Liberec

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SITUACI ROMSKÉ MENŠINY

Je-li hovořeno o romské komunitě v Liberci jako o celku, je nutné konstatovat, že se již delší dobu potýká se svou celkovou roztržitostí. Tento problém se v obci vyskytuje již historicky. Můžeme ho snadno identifikovat díky událostem, které zcela na jistý čas znemožnily snahy Romů o nápravu. V obci se vyskytují různé etnické skupiny – nejvíce zastoupení jsou zde slovenští Romové, méně potom maďarští a olašští Romové. Celkově tak zde žije či se permanentně pohybuje okolo 8 450 příslušníků.

Migrace je především představována oblastmi v okolí obce. Není ovšem výjimkou přeshraniční migrace, která se poté týká především Slovenské republiky a Spojeného království (Anglie, část Skotska).

POLITIKA ROMSKÉ INTEGRACE

Romodrom – sociální práce a práce s mládeží, Forum Liberec – kulturní aktivity a práce s mládeží, Asociace romských představitelů Libereckého kraje – tvorba krajské romské platformy s prioritami jako jsou vzdělání a inkluze, romská kultura, vytvoření vazeb na veřejný sektor, Komunitní středisko kontakt – prevence sociálně patologických jevů. Tak by se dala charakterizovat romská integrace na poli neziskového sektoru. Pojem integrace je tak chápán spíše jako participace.

Nejsou evidováni žádní Romové v politických funkcích. Účast Romů na politice a aktivním občanství není v obci tak velká jako v jiných částech republiky. Ve veřejné správě jsou poté Romové zaměstnáváni jen výjimečně. Někteří jsou ovšem členy politických stran nebo hnutí, zastoupeni jsou také Romové v Radě národnostních menšin pod Komunitním střediskem Kontakt Liberec.

ROMOVÉ A OBLAST VZDĚLÁNÍ

V oblasti vzdělávání, zůstává otázkou, jaký koncept vzdělávání je aktuálně nastaven. Přístup k Romům v této oblasti bývá České republice často vytýkán. Ovšem s příchodem novely školského zákona, je možné spatřit určité posuny. Také díky projektu Férových škol (autorem je město Liberec) se zvyšuje motivace romských dětí a žáků ke studiu. Avšak i nadále, nejen v romských rodinách, chybí disciplína ve vzdělání. Mnozí rodiče mají za sebou pouze primární vzdělání, a to ještě ze zvláštních škol. Nejsou schopni podporovat své děti na základních školách, a tak jsou učitelé mnohokrát zatěžováni ve smyslu samotného doučování po vyučovacích hodinách. Rodičům chybí informovanost o jejich právech a povinnostech, které mají vůči škole. Zde narážíme často na neochotu některých škol přistupovat k určitým problémům komplexně a snažit se těmto Romům pomoci.

V případě, že děti dokončí základní povinnou školní docházku, je zde další problém sociálních dávek. Mnohá romská mládež nemá o budoucnosti představu. Téměř vždy, když děti ze sociálně slabšího prostředí vstupují na trh práce, se na něm neudrží a dříve či později sklouzávají k čerpání dávek státní sociální podpory a/nebo hmotné nouze. Je nutné motivovat romskou mládež ke studiu učňovských a maturitních oborů, pracovat na jejím dalším růstu, pomoci jí s výběrem svého zaměření a definicí profesního profilu, tak, aby měla větší možnosti uplatnění na trhu práce. Na druhou stranu, především v Liberci byl zaznamenán stále rostoucí počet romských středoškoláků.

ROMOVÉ A OBLAST ZAMĚSTNANOSTI/NEZAMĚSTNANOSTI

Liberec byl vždy spíše průmyslovým městem, proto je zde v současné době také dostatek pracovních pozic. Velká část Romů pracuje ve fabrikách, ať už uvnitř města nebo jeho okolí. Tito Romové se ovšem často vyznačují vysokou fluktuací, tedy střídavě pracují u různých zaměstnavatelů po určitý časový úsek. Dále jsou Romové zaměstnáváni do pomocných profesí – například úklid nebo venkovní technické práce. Dále také Romové pracují v pohostinství a obchodě. Část Romů také podniká či se pohybuje ve stavebnictví. Stále je zde ovšem nedostatek romských odborníků a vysokoškolsky vzdělaných mladých lidí, kteří by se snažili udávat směr romské komunity.

V oblasti aktivní politiky zaměstnanosti mohou Romové využít všechny její nástroje, za podmínky splnění požadavků. V oblasti komunikace Romů a veřejného sektoru je stále prostor pro zlepšování, nedochází především ke vzájemnému porozumění. To také navazuje na stále existující neochotu zaměstnavatelů zaměstnávat Romy. Na jedné straně tedy stále přetrvávají u majoritní společnosti vůči Romům předsudky v oblasti zaměstnání na středních a vyšších pozicích. Na stranu druhou, tak jak klesá nezaměstnanost u ostatní populace, klesá také u Romů, ale především u profesí s nižší kvalifikací.

ROMOVÉ A BYTOVÁ POLITIKA

Obec Liberec již delší dobu nedisponuje dostatečným bytovým fondem, tak aby mohla uspokojit všechny požadavky. Nicméně stávající systém přidělování bytů a nastavených bytových koncepcí je vyhovující a nediskriminující. Situace je ovšem mírně odlišná v oblasti komerčního bydlení. Stále se vyskytují pronajímatelé, kteří nechtějí pronajímat nemovitosti Romům. Nebo naopak jim nemovitosti pronajímají, jelikož využívají institutu zvláštního příjemce. Mohou

si být tak jistí platbami nájemného. Určitou alternativu důstojnému bydlení nabízejí ubytovny, které jsou v různých stavech s přístupem pomáhajícím více či méně.

Většinou se Romové stěhují za svými příbuznými, nebo je jejich motivem lepší přístup k zaměstnání a „snadnému“ získání bydlení. Je však nutno podotknout, že vesměs byty pronajímané romským občanům jsou schválně předraženy, již zdevastované, hygienicky nezpůsobilé. Bohužel na základě předsudků, rasové diskriminace a latentního rasismu, jsou nuceni Romové tyto byty přijímat. Majitelé jsou si dobře vědomí, že na bytovou politiku je pamatováno v sociálním systému a inkasují nepřiměřené nájemné z dávek hmotné nouze nebo státní sociální podpory. Což je však snad ještě více alarmující, že byty a domy nechávají záměrně chátrat, nestarají se o ně. Romové bývají stěhováni do oblastí, kde je potřeba donutit majoritu k odstěhování, aby mohl být následně proveden odkup za nízké ceny.

ROMOVÉ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Dostupnost sociálních služeb v obci je na vysoké úrovni. Větším problémem je spíše neznalost práce s romskou komunitou, vytváření komplexních volnočasových aktivit pro celou rodinu – tedy podpora jejího správného fungování. Je zde akutní nedostatek sociálních pracovníků a terénních pracovníků. Tuto situaci se snaží obec v roce 2018 napravit.

Využít je možné služby organizací: Forum Liberec, Člověk v tísni, Komunitní středisko Kontakt a další.

ROMOVÉ A ZDRAVÍ

Dostupnost zdravotnických zařízení je na dobré úrovni. Lokálně se ovšem vyskytují problémy hygieny, které souvisejí s bytovou situací rodiny. Často špatné zdravotní podmínky se vyskytují na ubytovnách. Chybí prevence v oblasti gynekologické a také informovanost o zdravotních dopadech užívání návykových látek.

BEZPEČNOSTNÍ SITUACE ROMŮ

S narůstajícími možnostmi cestovat, je Liberec stále častěji cílovou destinací mnoha turistů. Obec je v letním období plná lidí, tak jako jiná města v České republice. Bohužel skupiny romských obyvatel, snad díky paušalizaci, už budí pohoršení. Zřídka se stává, že dojde k nějakým potyčkám ve skupinkách, které se pak roznášejí dále. Dle novodobého trendu jsou však tito Romové potom označováni jako „nepřízpůsobiví“. Jsou tak zahrnuti, aniž by s tím měli cokoli společného. Velkým úspěchem je realizace projektu preventivní kriminality, a to „black and white“. Je nutné tyto preventivní akce ve městě mít, aby bylo možné odstraňovat negativní dopady na bezpečnost Romů.

ROMSKÁ KULTURA, JAZYK A LITERATURA

Podporovat romskou kulturu napomáhá například Festival národnostních menšin nebo letní festival Liberec – jedno město pro všechny. V současnosti je zde veden pouze jeden romský taneční soubor. Žádná ze základních ani středních škol nenabízí výuku romštiny a/nebo romských reálií. Zájem Romů o udržení a zachování vlastní kultury, jazyka a poznání historie souvisí s jejich roztržitostí. Na této otázce je stále nutné pracovat.

